

ΒΙΒΛΙΚΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΓΟΡΤΥΝΙΩΝ

Τό Σύνθρονο τῆς πρώτης πεντάκλιτης Βασιλικῆς τῆς Μητρόπολης τῆς Γόρτυνας, στό χωριό Μητρόπολη, ὅπου καί ἡ Ἔδρα τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, κατά τήν πρωτοβυζαντινή περίοδο.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΓΟΡΤΥΝΗΣ ΚΑΙ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

γλώσσα. Εἶχαν μείνει ὅλοι ἐκστατικοί καί μέ ἀπορία ἔλεγαν μεταξύ τους: "Μά αὐτοί ὅλοι πού μιλάνε δέν εἶναι Γαλιλαῖοι; Πῶς, λοιπόν, ἐμεῖς τούς ἀκούομε νά μιλάνε στή δική μας μητρική γλώσσα; Πάρθοι, Μῆδοι καί Ἐλαμίτες, κάτοικοι τῆς Μεσοποταμίας, τῆς Ἰουδαίας καί τῆς Καππαδοκίας, τοῦ Πόντου καί τῆς Ἀσίας, τῆς Φρυγίας καί τῆς Παμφυλίας, τῆς Αἰγύπτου, καί ἀπό τά μέρη τῆς λυβικῆς Κυρήνης, Ρωμαῖοι πού εἶναι ἐγκατεστημένοι ἐδῶ, Κρήτες καί Ἄραβες, ὅλοι ἐμεῖς, εἴτε ἰουδαϊκῆς καταγωγῆς εἴτε προσήλυτοι, τούς ἀκοῦμε νά μιλοῦν στίς γλώσσες μας γιά τά θαυμαστά ἔργα τοῦ Θεοῦ". "Ὅλοι, λοιπόν, ἐκστατικοί κι ἀπορημένοι ἔλεγαν ὁ ἕνας στόν ἄλλο: "Τί νά σημαίνει ἄραγε αὐτό;".

Προσόρμιση τοῦ πλοίου πού μετέφερε τόν Ἀπ. Παῦλο, στούς Καλοῦς Λιμένες, περί τό 59 μ.Χ.

Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, κεφάλαιο 27, στίχοι 7-8

Μή προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμε τήν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην, μόλις τε παραγενόμενοι αὐτήν ἦλθομεν εἰς τόπον τινά καλούμενον Καλοῦς Λιμένας, ᾧ ἐγγύς ἦν πόλις Λασαία».

«Ἐπειδή δέν μᾶς ἐπέτρεπε ὁ ἄνεμος, πλεύσαμε ἀπό κάτω ἀπό τήν Κρήτην, ἀφοῦ περάσαμε τό ἀκρωτήριο Σαλμώνη. Μέ πολύ δυσκολία, πλέοντας κοντά στίς ἀκτές της, φτάσαμε σέ ἕναν τόπο, πού λεγόταν Καλοί Λιμένες, κοντά στόν ὁποῖο ἦταν ἡ πόλη Λασαία».

Ἐγκατάσταση τοῦ Ἀπ. Τίτου , περί τό 63 μ.Χ.

Πρός Τίτον Ἐπιστολή τοῦ Ἀπ. Παύλου, κεφάλαιο 1, στίχοι 4-5

Τίτω γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινήν πίστιν· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπό Θεοῦ πατρὸς καί Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν. Τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν Κρήτη, ἵνα τά λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καί καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διαταξάμην».

«Πρός τόν Τίτο, γνήσιο τέκνο μου, χάρη στήν πίστη πού μᾶς ἐνώνει. Εὐχόμαι ὁ Θεός Πατέρας καί ὁ σωτῆρας μας Ἰησοῦς Χριστός, νά σοῦ δύνουν τή χάρη, τό ἔλεος καί τήν εἰρήνη. Ὁ λόγος πού σέ ἄφησα στήν Κρήτη ἦταν νά συνεχίσῃς νά διορθώνῃς τίς ἐλλείψεις καί νά ἐγκαταστήσῃς σέ κάθε πόλη πρεσβυτέρους, σύμφωνα μέ τίς ὁδηγίες πού σοῦ ἔδωσα».

ΒΙΒΛΙΚΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΓΟΡΤΥΝΙΩΝ

Ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, 33 μ.Χ. Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, κεφάλαιο 2, στίχοι 1-12

Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό. καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι· καὶ ὥφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι. Ἦσαν δὲ ἐν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν· γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἷς ἕκαστος τῆ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν. ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· οὐκ ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῆ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ἧ ἐγεννήθημεν, Πάρθοι καὶ Μηδοὶ καὶ Ἐλαμίται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, Κρήτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ; ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες· τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι;».

«Ὅταν ἔφθασε ἡ ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, ἦσαν ὅλοι μαζί συγκεντρωμένοι μὲ ὁμοψυχία στὸ ἴδιο μέρος. Ζαφνικά ἦλθε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ μία βοή σαν νὰ φυσοῦσε δυνατὸς ἄνεμος, καὶ γέμισε ὅλο τὸ σπῆτι ὅπου ἔμεναν. Ἐπίσης τοὺς παρουσιάσθηκαν γλῶσσες σαν φλόγες φωτιᾶς ποὺ μοιράστηκαν καὶ κάθισαν ἀπὸ μία στὸν καθένα ἀπ' αὐτοὺς. Ὅλοι τότε πλημμύσισαν ἀπὸ Πνεῦμα Ἅγιο καὶ ἄρχισαν νὰ μιλοῦν σὲ ἄλλες γλῶσσες, ἀνάλογα μὲ τὴν ἰκανότητα ποὺ τοὺς ἔδινε τὸ Πνεῦμα. Στὴν Ἱερουσαλὴμ βρισκόνταν τότε εὐσεβεῖς Ἰουδαῖοι ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Ὅταν ἀκούστηκε αὐτὴ ἡ βοή, συγκεντρώθηκε πλῆθος ἀπ' αὐτοὺς καὶ ἦταν κατάπληκτοι, γιατί ὁ καθένας τους ἄκουγε τοὺς ἀποστόλους νὰ μιλοῦνε στὴ δική του

καί Ἡλίας, οἱ ὅποιοι συμμετείχαν στίς Οἰκουμενικές Συνόδους Γ', Δ', Ε', ΣΤ', Πενθέκτη καί Ζ' ἀντίστοιχα. Ἰδιαίτερα ξεχωριστή γιά ὀλόκληρη τή Νήσο ὑπῆρξε κατά τό πρῶτο μισό τοῦ 8ου αἰῶνα ἡ ἀρχιερατεία τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ὑμνογράφου.

Τήν ἀνθιση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης ἀνέκοψε ἡ ἀραβική κατάκτηση τό 824. Εἶναι γνωστά 27 ὀνόματα Ἐπισκόπων Γορτύνης-Ἀρχιεπισκόπων Κρήτης, δηλαδή ἀπό τόν Ἀπ. Τίτο μέχρι τόν Ἁγ. Εὐτύχιο. Ἐπίσκοποι πλέον δέν ὑπῆρχαν, ἐνῶ ὁ λαός περιῆλθε σέ πολύ δύσκολη θέση λόγω τῆς σκληρῆς δουλείας καί τοῦ ἐξισλαμισμού. Κατά τήν περίοδο αὐτή, (824-961), ἀναφέρονται δύο ὑπερόριοι Μητροπολίτες Κρήτης μέ τό ὄνομα Βασίλειος. Οἱ Ἄραβες κατέστρεψαν τή Γόρτυνα καί μετέφεραν τό πολιτικό κέντρο τῆς Κρήτης στό βορρά, στό Ἡράκλειο, τό ὅποιο ὀχύρωσαν μέ τάφρο ἔνεκα τῆς ὁποίας ἔλαβε τό ὄνομα Χάνδαξ.

Μέ τήν ἀπελευθέρωση τῆς Κρήτης τό 961, ἀπό τόν Αὐτοκράτορα Νικηφόρο Φωκά, ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης ἀναδιοργανώθηκε. Ἡ ἔδρα τῆς Μητροπόλεως μεταφέρθηκε στό Χάνδακα, ἐνῶ ἡ περιφέρεια τῆς παλαιᾶς Μητροπόλεως, μέ ἔδρα τή Γόρτυνα, συνέχισε νά ἀποτελεῖ τμήμα τῆς Μητροπόλεως Κρήτης. Γιά τόν ἐπανευαγγελισμό τῶν Κρητῶν, ἐργάστηκαν ἱεραποστολικά κατά τήν περίοδο αὐτή ὁ Ὅσ. Ἰωάννης ὁ Ζένος ἀπό τό χωριό Σίβα τῆς Μεσαρᾶς καί ὁ Ὅσ. Νίκων ὁ Μετανοεῖτε. Ἀπό τή Β' Βυζαντινή περίοδο, (961-1204), σώζονται ἀρκετά ὀνόματα Μητροπολιτῶν Κρήτης, ὁ σπουδαιότερος τῶν ὁποίων εἶναι ὁ Ἡλίας.

Τό 1204 ἡ Κρήτη καταλήφθηκε ἀπό τοὺς Ἐνετοὺς οἱ ὅποιοι ἐκδίωξαν τοὺς Ὀρθόδοξους Ἀρχιερεῖς, ἐγκατέστησαν λατίνους, ἄσκησαν ἀφόρητες πιέσεις – μαρτύρια, ἀλλά καί προπαγάνδα. Οἱ χειροτονίες τῶν διακόνων καί πρεσβυτέρων τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας γίνονταν ἐκτός Κρήτης. Κατά τήν περίοδο αὐτή ἔδρασαν στήν Κρήτη, σπουδαῖοι ἐκκλησιαστικοὶ ἄνδρες γιά τή στήριξη τῆς Ὀρθοδοξίας, ὅπως ὁ Μητροπολίτης Φιλαδελφείας Γαβριήλ Σεβῆρος, ὁ Ἀθηνῶν Ἀνθιμος καί Πρόεδρος Κρήτης, (1340-1366), καί ὁ Ἰωσήφ ὁ Βρυέννιος.

Κατά τήν περίοδο τῆς Ἐνετοκρατίας γνώρισαν ἀκμή τὰ ὀρθόδοξα μοναστήρια, τὰ ὁποῖα συνέβαλαν τόσο στή διατήρηση τῆς ὀρθόδοξης πνευματικότητας, ὅσο καί στήν ἀναγέννηση τῶν γραμμάτων καί τῶν τεχνῶν. Σημαντικά ὀρθόδοξα μοναστήρια τῆς σημερινῆς δικαιοδοσίας τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Γορτύνης καί Ἀρκαδίας τὰ ὁποῖα γνώρισαν ἀνθιση ἦταν: οἱ Ἱ. Μονές Βαλσαμονέρου, Βροντησίου, Καρδιωτίσης, Ὁδηγητρίας, Ἀπεζανῶν, "Κυριελέησον", (σημερινό χωριό Καπετανιανά), Τριῶν Ἱεραρχῶν στόν Κόφινα, καί πλῆθος ἀσκητηρίων κυρίως στά Ἀστερούσια Ὀρη. Ἀκόμη ἔδρασαν ἅγιοι μοναχοί, ὅπως ὁ ἀσκητής

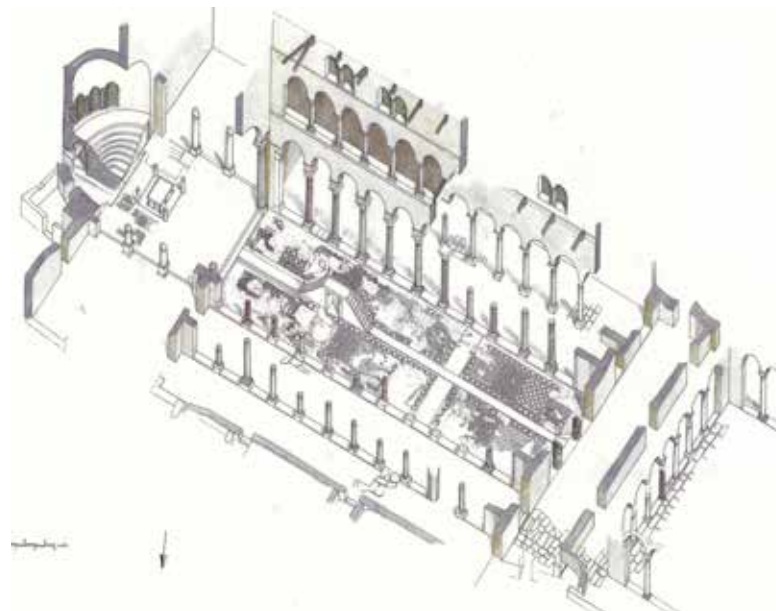
ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΓΟΡΤΥΝΗΣ ΚΑΙ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Η Γόρτυνα υπήρξε η πολιτική πρωτεύουσα τῆς Κρήτης καί τῆς Κυρηναϊκῆς τῆς Ἀφρικῆς, τόσο κατά τήν Ῥωμαϊκήν, ὅσο καί κατά τό μεγαλύτερο μέρος τῆς Βυζαντινῆς περιόδου. Ἡ Ἐκκλησία τῶν Γορτυνίων κατέστη τό λίκνο τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ τῆς Κρήτης καί ἀπό τά ἀποστολικά χρόνια καί γιά μία περίπου χιλιετία υπήρξε τό κέντρο τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς τῆς Μεγαλονήσου.

Ἡ πρώτη ἐπαφή τοῦ Ἀπ. Παύλου μέ τήν Κρήτη ἦταν τό Φθινόπωρο τοῦ 59 - Χειμῶνα τοῦ 60, ὅταν ὁδηγεῖτο ὡς αἰχμάλωτος στή Ῥώμη γιά νά δικαστεῖ. Τό πλοῖο πού τόν μετέφερε προσόρμησε λόγω κακῶν καιρικῶν συνθηκῶν «εἰς τόπον τινά καλούμενον Καλούς Λιμένας, ᾧ ἐγγύς ἦν πόλις Λασαία», (Πράξ. 27, 8). Ἀργότερα, κατά τήν Δ' ἀποστολική του περιοδεία, τό 63, ὁ Ἀπ. Παῦλος ἐγκατέστησε τόν Ἀπ. Τίτο στήν Κρήτη «...κατέλιπόν σε ἐν Κρήτη...», (Τίτ. 1,5), γιά τήν ὀργάνωση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Νήσου. Κέντρο καί ἔδρα τῆς ἱεραποστολικῆς δράσεως τοῦ Ἀπ. Τίτου υπήρξε ἡ Γόρτυνα. Ὁ Ἀπ. Τίτος χειροτόνησε τοὺς πρῶτους Ἐπισκόπους σέ διάφορες πόλεις τῆς Νήσου, ἐνῶ οἱ διάδοχοί του στή Γόρτυνα, προήδρευαν τῶν Τοπικῶν Συνόδων. Διάδοχοι τοῦ Ἀπ. Τίτου στή Μητρόπολη Γορτύνης κατά τά μεταποστολικά χρόνια υπήρξαν ὁ Ἅγ. Φίλιππος, ὁ Διόσκορος, ὁ Κρήσκης, ὁ Ἱερομάρτυς Κύριλλος, ὁ Ἱερομάρτυς Πέτρος ὁ Νέος καί ὁ Ἅγ. Παῦλος, ὁ ὁποῖος καί ἔκανε τήν ἀνακομιδή τῶν ἱ. λειψάνων τῶν Ἅγ. Δέκα οἱ ὁποῖοι εἶχαν μαρτυρήσει ἐπί Δεκίου τό 250 στή Γόρτυνα.

Μέ τίς ἀποφάσεις τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, θεσμοθετήθηκαν τά μητροπολιτικά δίκαια καί τοῦ Ἐπισκόπου Γορτύνης στή λειτουργία τοῦ Συνοδικοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης. Σέ ὀλόκληρη τήν Α' Βυζαντινή περίοδο, (330-824/8), ἡ Ἱ. Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Κρήτης εἶχε τήν ἔδρα της στή Μητρόπολη Γορτύνης. Κατά τήν Α' Βυζαντινή περίοδο, τήν ἐποίμαναν σπουδαῖοι Ἱεράρχες ὅπως ὁ Ἅγ. Εὐμένιος καί ἄλλοι μέ ἀπαράμιλλο ἱεραποστολικό ἔργο, ὅπως οἱ Ἅγ. Ἰκόνιος, Μαρτύριος, Θεόδωρος, Βασίλειος

Ψηφιδωτή ἐπιγραφή, μέ τό ὄνομα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Βετρανίου, ἀπό τά μωσαϊκά τῆς πρώτης πεντάκλιτης Βασιλικῆς τῆς Μητρόπολης τῆς Γόρτυνας, στό χωριό Μητρόπολη, ὅπου καί ἡ Ἔδρα τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, κατά τήν πρωτοβυζαντινῆ περίοδο, ἀπό τό Βιβλ: «Gortina di Creta, 2010», A. Di Vita.

Ἀξονομετρική ἀναπαράσταση τῆς πρώτης πεντάκλιτης Βασιλικῆς τῆς Μητρόπολης τῆς Γόρτυνας, στό χωριό Μητρόπολη, ὅπου καί ἡ Ἔδρα τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, κατά τήν πρωτοβυζαντινῆ περίοδο, τῆς κ. Maria Ricciardi, Ἀρχιτέκτονος, Ἰταλική Ἀρχαιολογική Σχολή Ἀθηνῶν, ἀπό τό Βιβλ: «Gortina di Creta, 2010», A. Di Vita.

Βασίλειος, Ἐπ. Γορτύνης 16 Σεπτ., Εὐμένιος Ἐπ. Γορτύνης 18 Σεπτ., Ἰωάννης ὁ Ξένος ἐκ Σίβα Μεσαρᾶς 20 Σεπτ., Ἀρίσταρχος Ἀπ. 27 Σεπτ., Ὅσιομάρτ. & Ὅσιοι οἱ ἐν τῇ Ἰ. Μ. Καλυβιανῆς 28 Σεπτ., Παῦλος Ἐπ. Γορτύνης Α' Κυριακή Ὀκτωβ., Φίλιππος Ἐπ. Γορτύνης 8 Ὀκτωβ., Μελέτιος Πηγᾶς Πατρ. Ἀλεξανδρείας 13 Ὀκτωβ., Ἠλίας Ἐπ. Γορτύνης μετά τῶν Ἁγ. Πατέρων τῆς Ζ' Οἰκουμ. Συνόδου, Ἰωάννης Ἐπ. Ἀρκαδίας μετά τῶν Ἁγ. Πατέρων τῆς Ζ' Οἰκουμ. Συνόδου, Ἁγ. Κρήτες Πατέρες τῶν Οἰκουμ. Συνόδων Α' Κυριακή μετά τήν μνήμην τῶν Ἁγ. Πατέρων τῆς Ζ' Οἰκουμ. Συνόδου, Λουκᾶς Εὐαγγελιστής 18 Ὀκτωβ., Ἰσίδωρος, Γεώργιος, Εἰρήνη οἱ ἐν Βαλῆ Μεσαρᾶς 18 Ὀκτωβ., Ἀρτεμᾶς Ἀπ. 30 Ὀκτωβ., Νίκων ὁ «Μετανοεῖτε» 26 Νοεμβ., Γρηγόριος Σιναΐτης, Γεράσιμος Εὐβοεύς 27 Νοεμβ., Ἀπολλῶ Ἀπ. 8 Δεκ., Δέκα Μάρτυρες οἱ ἐν Γορτύνη 23 Δεκ., Γεώργιος Πρεσβ. καί οἱ σὺν αὐτῷ 12 Νεομ. Γέργερης, Κυριακή τῶν Μυροφόρων.

Ἀρσένιος, ὁ ὁποῖος δίδαξε τὸν βαθύ τρόπο τῆς νοερᾶς προσευχῆς στὸν Ἅγ. Γρηγόριο τὸ Σιναΐτη καὶ δι' αὐτοῦ διαδόθηκε στὸν Ἄθωνα, ἀλλὰ καὶ λόγοι, ὅπως ὁ Ἰωσήφ ὁ Φιλάργης.

Τὸ 1669 οἱ Ὀθωμανοὶ κατέλαβαν τὴν Κρήτη ἐκδιώκοντας τοὺς Ἑνετοὺς. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης ἀναδιοργανώθηκε. Ἀρκετοὶ εἶναι ἐπίσης καὶ οἱ Νεομάρτυρες κατὰ τὴν περίοδο αὐτή.

Μὲ τὴν ἀπελευθέρωση ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς τὸ 1900 καὶ τὴν ἀναγνώριση τῆς τότε αὐτόνομης Κρητικῆς Πολιτείας ἀνασυστάθηκε ἡ Ἐπισκοπὴ Ἀρκαδίας, ἀλλὰ σὲ νέα Ἐπαρχία ἡ ὁποία περιελάμβανε τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ἀρχαίας Μητροπόλεως Γορτύνης καὶ μὲ ἔδρα τοὺς Ἁγίους Δέκα. Ὡς Ἐπίσκοπος Ἀρκαδίας ἐγκαταστάθηκε ὁ Βασίλειος (Μαρκάκης), (1902-1940), μετέπειτα Μητροπολίτης Κρήτης. Τὸν διεδέχθη ὁ Ἐπίσκοπος Ἀρκαδίας Εὐγένιος (Ψαλιδάκης), (1946-1950), μεταφέροντας τὴν ἔδρα ἀπὸ τοὺς Ἁγ. Δέκα στὶς Μοῖρες. Μετέπειτα ἐξελέγη Μητροπολίτης καὶ ἀργότερα ἀνυψώθηκε σὲ Ἀρχιεπίσκοπο Κρήτης. Τὸν Ἐπίσκοπο Ἀρκαδίας Εὐγένιο διαδέχθηκε ὁ Ἐπίσκοπος Ἀρκαδίας καὶ μετέπειτα Μητροπολίτης Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας Τιμόθεος (Παπουτσάκης), (1956-1978), μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης, τὸν δὲ Τιμόθεο διαδέχθηκε ὁ Μητροπολίτης Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας Κύριλλος (Κυπριωτάκης), (1980-2005). Τὸν Μητροπολίτη Κύριλλο διαδέχθηκε ὁ Μητροπολίτης Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας κ. Μακάριος.

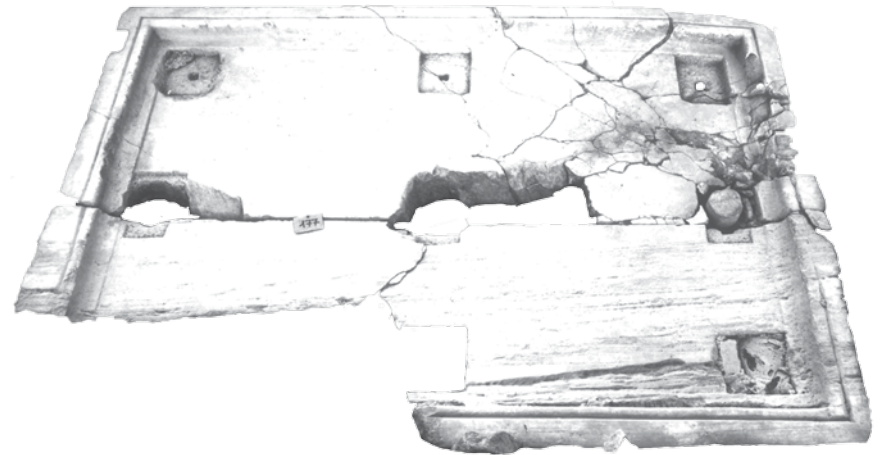
Μὲ τὸν Καταστατικὸ Χάρτη τῆς Ἡμιαυτονόμου Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης, (Νόμος 4149/1961), ἡ ὁποία ἔχει τὴν κανονικὴ ἐξάρτησή της ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἡ Ἐπισκοπὴ Ἀρκαδίας ὀνομάστηκε Ἐπισκοπὴ Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας. Τὸ 1962 ἀνυψώθηκε σὲ Μητρόπολη.

Τοπικὸ Ἀγιολόγιο

Μάξιμος Ὁμολ. 21 Ἰαν., Συναξίς Πάντων τῶν ἐν Γορτύνη καὶ Ἀρκαδίᾳ διαλαμψάντων Ἀγίων Α' Κυριακὴ Μαΐου, Ἰωάννης «Ἀρναουτογιάννης» ὁ ἐν Φαιστῷ, Νεομ. 19 Μαΐου, Κάρπος Ἀπ. 26 Μαΐου, Μεθόδιος ὁ ἐν Νυβρίτῳ 25 Ἰουν., Παῦλος Ἀπ. 29 Ἰουν., Συναξίς Πάντων τῶν ἐν Κρήτῃ διαλαμψάντων Ἀγίων Α' Κυριακὴ Ἰουλ., Ἀνδρέας Κρήτης 4 Ἰουλ., Κύριλλος Ἐπ. Γορτύνης 9 Ἰουλ., Παρθένιος & Εὐμένιος οἱ ἐν Κουδουμᾷ 10 Ἰουλ., Πέτρος Ἐπ. Γορτύνης 14 Ἰουλ., Ἀρσένιος ὁ Ἀγιοφαραγγίτης 14 Ἰουλ., Μαρτύριος Ἐπ. Γορτύνης Κυριακὴ μετὰ τὴν 13^{ην} Ἰουλ., Θεόδωρος Ἐπ. Γορτύνης 25 Ἰουλ. Μύρων Ἐπ. Γορτύνης 8 Αὐγ., Απόστολος, Ζαχαρίας, Δημήτριος Νεομ. Μουλίων Γορτύνης Κυριακὴ μετὰ τὴν 15^{ην} Αὐγ., Εὐτύχιος, Εὐτυχιανὸς & Κασσιανή, οἱ ἐν τῇ Ἰ. Μ. Ὁδηγητρίας Μεσαρᾶς 17 Αὐγ., Χαράλαμπος ὁ ἐν Καλυβιανῇ 17 Αὐγ., Τίτος Ἀπ. 25 Αὐγ., Συναξίς Ἀπ. Παύλου & Τίτου Α' Κυριακὴ μετὰ τὴν 25^{ην} Αὐγ., Ἰκόνιος Ἐπ. Γορτύνης 9 Σεπτ.,

Γόρτυνα,
Ἱερός Ναός Παναγίας Κερᾶς ἢ Ἁγίου Τίτου.

Ἡ βάση τῆς Ἁγίας Τράπεζας τῆς πρώτης πεντάκλιτης Βασιλικῆς τῆς Μητρόπολης τῆς Γόρτυνας, στό χωριό Μητρόπολη, ὅπου καί ἡ Ἔδρα τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, κατά τήν πρωτοβυζαντινὴ περίοδο.

φωτ. (Ant. Di Vita, Gortina di Creta)